

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergetma, Karoemi; Dr F. A. den Boef, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No: 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Pinksterfeest. — Uit de Schrift: De straat op! Handelingen 2:3. — Kerkelijk leven: De scheuring in Amerika, III. De hereeniging der chr. geref. en prot. kerken, III. Calvijn over kerkelijke macht en synode-uitspraken. De zelfstandigheid der plaatselijke kerk, II. Emeritaatskwesties — ook in Indië. Gereformeerde Beweging onder de Oekraïners in Polen. Geen mandaat. Ver. voor calvinistische wijsbegeerte. Aan de Justus-commissiën. Wereldtentoonstelling New-York. De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, XXXVII. — Even parkeren: Zwaaide drank! — Literatuur en kunst: Een boek voor nu en later. — Geestelijke adviezen: Hoe heeft een christen te staan tegenover leven en dood. — Muzikale kroniek: Recitatief en kerkkoor in den eeredienst? — Opvoeding en onderwijs: Overgangen. — Perschoouw. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus 113—120.

HOOFDARTIKEL

Pinksterfeest.

De Kerk kon haar eerste Pinksterfeest niet vieren nadat haar Hoofd ten hemel was gevaren en gezet aan de rechterhand Gods. „De Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was”, Joh. 7:39.

De Heilige Geest is de Geest van Christus. Hij woont in Hem als het Hoofd en in ons als Zijn lidmaten.

Het spreekt vanzelf, dat het Pinksterfeest alleen maar daarom een feest der Kerk kan zijn, wijl het een feest van Christus is.

De schare van omtrent honderd en twintig mannen en vrouwen, die het begin van de apostolische Kerk vormde, heeft den Geest niet anders verwacht dan als den Geest van Christus. Jezus Christus was immers het brandpunt van hun leven geworden. Hem kenden zij en voor Hem hadden zij gekozen. Hem wilden zij en iets anders wilden zij niet. Indien de Geest Zich aan hen geopenbaard had als vreemd aan Christus — zij zouden Hem hebben afgewezen in den naam van Christus.

Wij zullen ook den Heiligen Geest, zooals Hij van Zichzelf de eerste Pinkstergemeente vervulde, niet kunnen kennen, dan als den Geest, die in ons Hoofd Christus woont.

Bij de overweging van het Woord Gods over het eerste Pinksterfeest zullen wij onze harten opwaarts in den hemel moeten verheffen, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods.

Nu, Christus is naar den hemel gevaren, opdat Hij Zich daar bewijzen zou als het Hoofd van Zijn Kerk. Het allereerst bewijs is dit, dat Hij de belofte van den Heiligen Geest vervulde.

Ook daarin bewees Hij Zich zelf. Hij demonstreerde daarin, dat Hij het Hoofd is en dat Hij vele leden heeft. Hij kan nu aan de apostelen een Kerk geven, om in haar midden het Woord te bedienen, en Hij doet het.

Misschien — maar hier moeten we wel zeer voorzichtig zijn — mogen we zeggen, dat Hij het doet, zoo haast het kan geschieden; d.w.z. zoo haast de Kerk op aarde zich heeft bereid gemaakt voor deze openbaring van het Hoofd, dat Hij den Geest uitstort in Zijn leden. Nogmaals, misschien! Het is immers bekend, dat Christus den eersten dag der week als dag Zijner opstanding heeft geheiligd. Hij is aan den ongelooovigen Thomas pas verschenen in Zijn Paascheerlijkheid een volle week na den Zondag van Zijn verrijzenis, Joh. 20:26. Men kan denken, dat sedert dien Zondag is bestemd tot dag des Heeren, dag van het verkeer van Christus met Zijn Kerk in den openbaren cultus. En dan vervolgens gaan vermoeden, dat op den Zondag na Zijn Hemelvaart deze Kerk zich groepeerd heeft gevoeld om het apostel-college tot een twaalfal te herstellen. En dat pas op den Zondag, die daarop volgde, den tweeden na de Hemelvaart, toen twaalf apostelen klaar waren om het geestelijk Israël te vergaderen en, zittend op de

twaalf tronen der twaalf geslachten Israëls, te richten met het Woord der genade en des oordeels, dat toen pas Christus Zich als het Hoofd kon bewijzen door de uitstorting van den Geest.

Doch laat dit maar vermoeden zijn. Zeker is, dat de Zondag nog te meer Kerk-dag werd, toen Christus hem verkoos uit alle dagen van de week tot dag der proclamatie van de heerlijkheid, die Hij bij den Vader heeft.

Zoo is de dag van den Geest de dag van het Hoofd der Kerk; en wel in dezen zin, dat het nu openbaar gaat worden, dat het Hoofd vele leden heeft. Inderdaad, vele leden van den Christus. Want het ambt krijgt een Kerk om in te werken met Zijn gezag. Maar tegelijk worden alle echte „Kerk-menschen” profeten, Hand. 2:17. Met ambtsmajesteit, die zich breeduit op het groene kussen zetten wil, is het niets gedaan in deze Kerk, hoewel zij alleen maar onder leiding van het ambt volharden kan in het geloof en bloeien in de liefdesgemeenschap. Er is slechts één Hoogepriester bij God; de Geest woont in Hem als het Hoofd en in ons als de leden. Alle ambtswerk is van het Geesteswerk afhankelijk. Alle genade van Christus is genade des Heiligen Geestes. En door den Geest bewijst slechts Eén Zich als de heerlijk, n.l. onze Heere.

Eerst wanneer Hij in den hemel aan de rechterhand des Vaders troont is Jezus Christus ten volle de Heerlijke. Dan pas kan Hij Zich openbaren als het Hoofd der Kerk, Ef. 1:20—22. Dan pas wordt de Heilige Geest de Geest, die in het Hoofd woont. En dan pas wordt de Heilige Geest de Kerk-Geest.

Dit nu wordt in de uitstorting van dien Geest op het eerste Pinksterfeest naar alle zijden geopenbaard.

Het geluid als van den grooten stormwind, de Stem van God, vervult het huis, waar de Kerk vergaderd is. Deze Kerk is de officiële; zij heeft uitdrukkelijk zich gesteld onder het opzienersambt, Hand. 1:20. Er is een tempel en een heele serie van synagoge-gebouwen in Jeruzalem, dat beneden is; en er zijn schriftgeleerden en ouderlingen des volks; en er is heilige traditie en officiële cachet genoeg; de Kerk zal het nog wel ondervinden. Toch erkende zij het apostelschap als de ambtelijke bediening, onder welke zij begerde te worden opgebouwd in de gemeenschap met Jezus van Nazareth, die naar den Vader was gegaan. Deze Heere Jezus was haar alles. De nieuwe apostel moest, met behoorlijke feitenkennis, als legitiem getuige, kunnen spreken van Zijn Middelaarswerk op aarde. Deze Kerk is niet een nieuwe secte, die men overal tegenspreken kan, maar die haar stil en vroom leventje leidt in de afzondering van particuliere gelegenheden en die dat officiële gedoe van de officiële Kerk zou verachten. Zij is zelf de Kerk in optima forma. Niet omdat zij gebouwen en goederen, leerhuizen en tempelschatten bezit, maar omdat zij apostelen van het Hoofd der Kerk tot opzieners heeft. Wat doet dat huis er toe, waar zij vergaderd zijn? Zij is vergaderd in den naam van Jezus. En dit alzoo-vergaderd-zijn is haar heusch niet een mystieke formule, die alles wat men voorts in die vergadering mocht doen, min of meer sanctioneert; dit „in den naam van Jezus” is hierin volle ernst gebleken, dat deze Kerk van haar wettige en van God gegeven opzieners toch niets heeft willen hooren dan het evangelie, gelijk God het in Zijn Zoon vervuld had ten laatste.

Tot deze Kerk richt zich de Stem van God in het geluid van den wind. En op haar leden, mannen en vrouwen, worden de verdeelde tongen als van vuur gezien.

Wanneer vervolgens komt de vervulling met den Heiligen Geest van het Hoofd der Kerk, dan is dat ook weer niet de vervaging der Kerk-eenheid tot

een gezelschap van wonderlijk begaafde enkelingen. Het groote teeken toch van deze vervulling is de glossolalie, het spreken met andere talen, zooals de Geest gaf uit te spreken de groote werken Gods, 1 Kor. 14. Al het volk Gods wordt nu profeet. Maar let wel, dat is slechts het begin: zij begonnen te spreken... Later heeft de Geest Zich op andere wijze vertoond. Het spreken in talen, de glossolalie, werd een zeldzaam verschijnsel. In de woestijn nam God iets van den Geest van Mozes, en deelde daarvan mede aan de zeventig oudsten, die hem terzijde zouden staan in de regering van Israël. Zoodra de geest op hen gekomen is, beginnen zij te spreken in profetische geestdrift. Het geschiedde slechts éénmaal, dat de oudsten zoo in geestdrift geraakten; daarna niet weer, Num. 11. Zij zijn dan de gewettigde dragers van den geest van Mozes, den grooten leider van het volk van God in de omzwerving. Aldus heeft Christus, het Hoofd, aan Zijn leden Zijn Geest medegedeeld. Dat heeft zich in het begin geopenbaard in de glossolalie. Daarmee heeft Christus Zijn Kerk geteekend als Zijn lichaam, waarin Zijn Geest wil wonen. De glossolalie gaat voorbij: enkele tientallen jaren later kan in Korinthe niet ieder bogen op de gave van het spreken in talen. Ze was dan ook niet anders dan het teken, dat het Hoofd der Kerk Zijn Geest aan al Zijn leden schonk.

De Geest, die in ons Hoofd Christus is, kan niet de Geest zijn, die om de samenbinding van het lichaam des Heeren Zich niet bekommert. Want dan ware Hij niet de Geest van het Hoofd der Kerk.

De vrijheid des Geestes kan dus ook niet zijn de vrijheid des vleesch, dat zich juist om het Hoofd niet bekommert, omdat het zichzelf tot een heer is.

Alle gemeenschap met den Heiligen Geest hangt voor ons aan onze gemeenschap aan het lichaam van ons Hoofd Christus.

Noem deze gemeenschap de mystieke. Het woord heeft burgerrecht gekregen. In de gemeenschap der ware Kerk zal men het niet willen gebruiken om als wikkalk te dienen, die pleisteren moet het graf vol dorre doodsbeenderen der aperte verwerping van het Woord, ook over de manieren der Kerkvergadering.

Maar laat ons volharden in de leer der apostelen en in de breking des broods. Dat is te zeggen, laat ons afbidden van God op dit Pinksterfeest de vergadering van een rechte Kerk van Christus uit ons volk en uit alle volken; laat ons mede-arbeiden aan de instelling der Kerk onder de zuivere prediking van het evangelie; laat ons het officiële karakter der Kerk heilig houden tegenover de secte en laat ons daartoe gesterkt worden door het heilig Avondmaal, waarvan wij o.m. belijden, dat het is: door den Heiligen Geest, die in Christus en in ons woont, alzoo met Zijn heilig lichaam hoe langer hoe meer vereenigd worden, dat wij — al is het dat Christus in den hemel is en wij op aarde zijn — nochtans vleesch van Zijn vleesch en been van Zijn gebeente zijn, en dat wij door één Geest eeuwig leven en geregeerd worden, H. C., 76. W. R. S.

UIT DE SCHRIFT

De straat op!

(Bij het Pinksterfeest.)

En als de dag van het Pinksterfeest vervuld werd, waren zij allen eendrachtiglijk bijeen.

Handel. 2:1.

De Heilige Geest van Pinksterfeest is op de discipelen van Christus neergestort, terwijl zij in

een „huis” bijeen waren. Het huis, waarschijnlijk, waarin de „opperkamer”, de „bovenkamer” was, waarvan we meer lezen. Het is door velen aangezien voor een bijgebouw in den tempel; anderen, en het worden er steeds meer, denken aan een groot (voor samenkomsten zich leenend) vertrek in een private woning. De een gelooft dan weer, dat daar het heilig avondmaal is ingesteld, de ander trekt het in twijfel.

Moeten we op zekerheid dienaangaande wachten, eer we goed kunnen preeken op Pinksterfeest? Heeft het feit met name, dat de kamer niet gelijkvloers lag, maar dat men een trapje op moest, om er te komen, openbaringshistorische betekenis? Of was 't alleen maar, omdat in het ten dienste staande pand de grootste kamer boven de kleinere benedenvertrekken lag?

Er zijn mensen, die op Goeden Vrijdag niet stichtelijk kunnen preeken, naar ze meenen, zonder uit het feit, dat het kruis van Christus (en van de moordenaars...) enkele centimeters boven den grond Zijn lichaam ophief, „af te leiden”, dat Hij nu „tusschen hemel en aarde hing”, aangenomen noch door deze, noch door gene. Ze gaan door zulke vondsten voorbij aan het bijbelsche begrip van „verhoogen”, d.w.z. publiek ten toon stellen, wijl er rechtshandel was.

Zoo nu zijn er ook mensen, die uit het feit, dat de leden der op den Geest wachtende vergadering een paar treden van een hustrapje op moesten, om in de meeting te komen, heel wat weten af te leiden. Maar een iegelijk leidt daar dan het „zijne” uit af. Beter gezegd: hij legt het erin. En voor de eenvoudigste leering der Schrift sluit hij het oog.

Kindren van de Reformatie zullen juist op hun feestdag, den dag der toegespitste onderscheidingen immers, graag den humanist van Rotterdam, Erasmus, eens willen aanhooren. De opperzaal — boven den beganen grond: De Sinai, óók al boven den beganen grond. De vlugge geest is nu klaar; de pen doopt zich in den inkt. „Aanteekeningen op het Nieuwe Testament” worden gegeven, — aldus:

„Op den bergh is de oude Wet gegeven, in steenen tafelen geschreven: op den bovenzaal is de nieuwe Wet verleent door den heiligen Geest, in de herten der geloovigen geschreven. Op beyde dees plaatsen was hoogte en vyer. Maar den bergh die aldaar was, dat was maer een bergh, den welken aen te tasten oock den volcke verboden werdt, als zijnde een grof en aertsch-gesint volck, die de gheestelijke dinghen niet begripen konden. Op desen bergh is een huys, op dat ghy daer door de eendrachtigheyt der Gemeente mooght bekennen. Daer was den bergh Sinai, daer op het voegde de Wet te geven, die door menighe der gheboden het waderspanninghe volck soude bedwingen. Want om 't gebodt wordte Sinai genoemt. Hier is den bergh Syon, welck op 't Hebreeusch een hooge Tinne te seggen is, van daer men oock door 't geloove als van naby de Hemelsche dinghen beschouwt. Daer was een verschrickelijck vyer, roock, brant, Donder en Blixem: Hier is een dapperen Geest, maer die wackerigheyt aenbrenght ende gheen schrick: ende een vyer welck de lichamen niet verbrant, maer het verstant verlicht, en met een Hemelsche welsprekentheit de tonge der eenvoudigher begaeft. Daer murmureerde het twistige volck. Hier biddense gerustigh ende eendrachtigh in eenen kamer, verwachtende alsoo de Hemelsche gave...”

Zoo gaat het nog een tijdje verder.

Maar gelukkig, dat wij heden uit de Schriften betere dingen mogen lezen, „en met de zaligheid gevoegd”. Want die „opperzaal” heeft geen andere betekenis dan deze, dat het de meest geschikte kamer was voor een samenkomst. God heeft die zaal niet uitgekozen, omdat Zijn Geest aan de eerste étage meer kracht van concentratie zou toekennen, dan aan een kelder, of een woonkamer. Hij heeft die opperzaal niet eens tot kerkzaal laten stempelen. Want nu het Pinkster is, nu wordt décentralisatie de boodschap, tegenover de centralisatie van den eeredienst onder Israël. Vandaar dan ook, dat ze straks „van huis tot huis” brood breken, en overal vergaderplaatsen trachten te krijgen: de wijkkerk is beter dan het stadscentrum in den nieuwen dag.

Oppersalen?

Maar niet zoodra was de Geest uitgestort, of de mandatarissen van den verhoogden Kurios hebben zich op straat begeven. Wat de Geest kwam doen, dat was juist de slaking van de banden aan het afgeschoten plekje, en het neerzetten van zijn ferme visscherlui, zóómaar midden op straat, waar 't volk is saamgestroomd. Vóórdat de tempel straks onder Titus in brand gestoken wordt, heeft God het huis, waar vroeger de kleine schare der discipelen placht saam te komen, door een beving ontworicht (Hand. 4).

En zoo leert de humanist, die naar de mystiek een achterdeurtje openhoudt, en pas de kruistochten tot de „algemeene” geschiedenis heeft leeren rekenen, beurtelings juichen en klagen. Juichen, voor een tijd: heah, de Geest komt in een boven-zaal. Maar straks moet hij wel weenen: men kent en vindt de spreekplaats van den Pinkstergeest niet meer. De tempel is verwoest, en het huis met de opperzaal is kort na Pinksterfeest onbruikbaar geworden, zelfs voor de functie

van museum der moedergemeente; een begrip, dat eigenlijk maar moest worden losgelaten in den nieuwen dag.

Maar de zoon der Reformatie gaat al verder in zijn stagen lofzang. Waar is de opperzaal? Men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer. WANT 's Heeren gunst zal over die Hem vreezen, in eeuwigheid altoos dezelfde wezen. Zijn trouw rust zelfs op 't late nageslacht van de nieuw aankomenden uit Klein-Azië, en Griekenland, en Rome, en Spanje, en Batavenland en Amerika, en waar maar meer de Geest vergaderen zal. Vuur en wind zijn in Jeruzalem dan ook niet geweest: het léék er alleen maar op. Het eigenlijke wonder was juist de overwinning van het Woord boven het teeken, van de uitbreiding boven de samentrekking, van de diffusie der kerk boven de centralisatie.

Het was goed, voor een tijd, in de opperzaal.

Maar het was veel beter, een volgenden tijd, op de breede straat der groote stad, die geestelijk heet Sodom en Egypte, alwaar ook onze Heere gekruist is (Openb. 11).

Het is goed in een nette kamer, als er niet beter is.

Maar het is beter „im Kot und Schlamm der Welt”. Want het is Pinkster geweest, halleluja.

K. S.

KERKELUK LEVEN

De scheuring in Amerika. (III.)

Bij zóó groote onzekerheid nu als ons verleden week bleek te drukken, of te bemoeiden, met betrekking tot de draagwijdte der besluiten van de synode van Kalamazoo, acht ik het voor BEIDE groepen een levensvoorwaarde, dat ze samenspreken, en blijven samenspreken, net zoo lang, totdat men over en weer (indien er dan, wat God verhoede, een „over-en-weer” nog overblijft) precies en scherp en zonder eenige onduidelijkheid heeft uitgesproken, wat men nu eigenlijk wil. Zulke scherpe formulering van de gevoelens kan dan óf er toe leiden, dat men uitspreekt: het thans puntig geformuleerde gevoelen der samensprekende groepen is geen reden tot uiteengaan, maar laat zich binnen het raam der confessioneele samenleving gevoelig verbinden, — óf ziedaar wat wij over en weer gelooven: laat bij deze nadere omschrijving van gevoelens elk voor God weten, waarvoor hij kiest.

Ik noemde zulken wil tot volkomen helderheid een kerkelijke levensvoorwaarde. Ik doe dat op gronden, waarvan ik een deel heb aangegeven in mijn in ds Hoeksema's kerkgebouw zoowel als voor predikanten en andere leden der Chr. Ref. Church uitgesproken toespraak over de z.g. pluriformiteit der kerk.

Tegenover de bedreovende pluraliteit der elkaar weersprekende kerkelijke instituten toch hebben we, inderdaad, te met of zonder pluriformiteitstheorie te vergoeelijken, steeds weer te strijden. Wapen in dien strijd kan nimmer zijn het halsstarrig alleen maar wijzen op fouten van een voorgelacht, of van een kring van tijdgenooten, die, zeg 15 jaar geleden (1939—1924), zich misgrepen hebben, naar onze meening. Want hoezeer ook het napluizen van zulke fouten soms onvermijdelijk, en, als 't heusch uit-pluizen is, ook leerzaam moge zijn, het kan toch niet volstaan voor wie den Pinkstergeest in zijn opmarsch naar de eenheid der kerkelijke samenleving zooveel mogelijk bijhouden en Hem daarin dienstbaar wezen wil. Indien, om maar bij Nederland te blijven, morgen aan den dag de Ned. Herv. Kerk, ook al zou haar synode geen (wetenschappelijk ingedacht) oordeel willen geven over 1834 en 1886, voor de toekomst zich zou willen vastleggen op de gereformeerde belijdenis (en dus ook kerkregering), dan zouden we dadelijk moeten samenleven. Van de nederlandsche Chr. Geref. Kerk geldt hetzelfde tegenover de Geref. Kerken. Zooals tusschen de kerk en haar afzonderlijke leden van den kant der kerk zelf de band nooit ontbonden worden mag (in de tucht) vanwege een eens begane zonde, doch alleen vanwege hardnekkigheid in de zonde, zoo kan ook de ééne kerk nooit van de andere harerzijds gescheiden willen blijven vanwege een eens begane zonde, doch alleen vanwege hardnekkigheid in die zonde, vanwege het standvastig blijven bij wat verkeerd was, en het wederom voor eigen rekening nemen daarvan. Dit geldt te meer, omdat in het eerste geval (kerk tegenover individueel kerklid) het kerklid dezelfde bleef, terwijl in het tweede geval (kerk tegenover kerk) de groepen na 15 jaar, 100 jaar, enz. ten deele of geheel verdwenen zijn. Van de Ned. Herv. Kerk van heden is niemand aansprakelijk voor de zonden van 1834; de vraag is slechts, of de hervormde synode thans zou willen terugkeeren tot de belijdenis. Van de in een tot leertucht besluitende synode aanwezige leden zijn na enkele jaren reeds velen gestorven, emeritus geworden, niet meer gedeputeerd. Bovendien bestaat die synode niet meer. De Chr. Ref. Church van 1939 is anders dan die van 1924. En in de groep van ds Hoeksema is ook reeds veel gewijzigd; ten opzichte van ds Danhof is er een ander veranderd; er zijn jongere predikanten, die in 1924 nog moesten beginnen met de studie, enzovoort. Laat onder de ouderen over en weer ernstige bezwaren zijn tegen in 1924 gepleegde handelingen, maar niet de handelingen van eertijds, doch de

houding van heden beslist. Tot de goede houding over en weer nu behoort óók het beven voor het Schriftwoord, dat de zoon niet zal dragen de ongerechtigheid der vaders. Met elke volgende generatie moet men om Christus' wil willen spreken, teneinde de situatie opnieuw op te nemen.

Want wij zelf zijn allen persoonlijk aansprakelijk voor de kerkelijke samenleving, ook in breeder verband. Dagelijks rust op onze schouders de roeping om te doen wat in ons vermogen ligt tot het onder één dak samenbrengen van wat op goeden grond daaronder behoort. Immers, wij kunnen slechts dan ten overstaan der bedreovende pluraliteit der kerkinstituten voor God een goede kerkelijke consciëntie hebben, indien wij voor Hem overtuigd zijn, dat het niet aan ons ligt indien mensen, die Hem naar Zijn Woord dienen en belijden, met ons niet kerkelijk samenleven. En het kan en zal aan ons liggen, wanneer wij op papier vastleggen als formulier van eenigheid, wat niet als zodanig behoeft te binden; of wanneer wij, overtuigd zijnde, dat in een ander instituut dit het geval geweest is, en nog is, niet in dat andere instituut de oogen willen openen voor dit gebrek, deze zonde. Een zonde, die ook ons zelf schade doet, en onzen kinderen, en den naam van Christus.

Ja, „buurmans” zonde wordt tot eigen leed, als wij niet vreezen en beven. Een secte is secte; maar de kerk, die niet de secte wil oproepen tot bekeering, wordt sectarisch: zij wil niet samenbinden. Een schisma is schisma; maar wie degenen loslaat, die hij zelf schismatiek noemt, wordt zelf schismatiek: hij wil niet samenbinden. Het verbond des Heeren luistert nauw, vooral voor wie nog gelooft aan verbondswraak „onder den nieuwen dag”. De stroom des Geestes is in deze wereld altijd een ding van den onvoltooid tegenwoordigen tijd; en voorzover die stroom des Geestes zijn eigen bedding graaft, is ook die bedding een met den stroom mee zich steeds weer nieuw-vormend ding; inzóóverre is dus ook die bedding een ding van den onvoltooid tegenwoordigen tijd. Wie nu zich inbeeldt, dat de Geest niets maalt om de bedding van het wettige kerkelijke instituut, die is gauw klaar. Zoo iemand „rust” dan, maar met een al te zeer op quietisme lijkende, en dus valsche „rust”, zoo iemand „rust” dan in de overtuiging, dat de kerkelijke instituten, plus nog heel wat onkerkelijke instellingen of bewegingen of corporaties wel, naast veel steenbrokken en kelen en modder, Geesteswater zullen voortstuwen naar den oceaan van 't groote kerkvergaderende wereldgericht. Hij heeft zich dan verder niet veel aan te trekken van de kerkelijke gedeeldheid. Maar hij heeft dan ook afgerekend met de gereformeerde belijdenis op dit punt. Daarentegen zal elk, die de gereformeerde belijdenis in dezen wel handhaaft, en derhalve aanvaardt, dat de Geest Gods wel degelijk zijn stroom wil laten loopen door de bedding van het wettige kerk-instituut, dan ook altijd door druk werk hebben. Hij zal bedenken, dat de stroom wel een ding is van den onvoltooid tegenwoordigen tijd, doch dat een bepaald instituut deels er een is van den voltooid tegenwoordigen tijd (inzóóverre het n.l. zich heeft vastgelegd in formuleren, praktijken, kerkenordeningen). En nu zal dit zijn groote zorg moeten zijn: dat „zijn” instituut (voltooid tegenwoordige tijd) toch steeds zóó in den onvoltooid tegenwoordigen tijd „mee geven” moge met de kracht en de souvereiniteit van den bewegelijken stroom des Geestes, dat de bedding den stroom kan bijhouden, kan dienen, zich dagelijks weder door den stroom laat vormen, verbreden hier, verdiepen daar, vernauwen ginds.

Hier treedt die wonderlijke, beweeglijke verbondspanning op tusschen Gods werk en het menselijke. En hier treedt ook het accrés van den bondszegen in, of anders — de werking van de verbondswraak (men weet, dat die a.l. kastijdend kan zijn, maar ook oordeelend; „veriating” voor een tijd, dan wel voor altijd). Wie niet gespannen den stroom des Geestes bijhoudt, en in het verband der kerk Hem tot bedding dienen wil in en overeenkomstig de bewegelijkheid van den Geest zelf (zoover de kerk deze weet te verifiëren naar het Woord), die belooft de kans, dat de stroom „zijn” bedding verlaat, en zich een andere uitgraft.

Mijns inziens ligt in deze algemeene gedachte, is inderdaad schriftuurlijk, een ernstige boodschap óók voor de in Amerika in twee kampen levende broeders. Trekt de „leiding”, en de groote schare der jongere generatie in de Chr. Ref. Church zich niets aan van de Hoeksema-groep, en vindt zij het volkomen in orde, dat ondanks zoo groote onzekerheid in de interpretatie en vooral de inlijsting der eigen „drie punten” de scheidsmuren blijven opgericht, dan mag het voor die kerk niet eens meer de primordiale vraag zijn, inhoeverre nu wel van de zijde van Hoeksema-Danhof al of niet fouten gepleegd zijn. Want dan begaat zij zelf de groote zonde van nalatigheid. Al was 't alleen maar het gebrek aan den wil tot profetie. Mutatis mutandis geldt hetzelfde van de andere groep natuurlijk.

De Heere richt nog dagelijks tusschen ons. Als wij elkaar in de haren vliegen, o ja. Maar nog veel reëler, als wij het niet doen. Want in de eerste periode maken we nog geschiedenis, in de tweede laten we ze ons maken. In de eerste periode doen we nog ons best om Gods water over onzen akker te laten loopen. In het tweede geval laten we Gods water over Gods akkers loopen — men kent de beeldspraak. In het eerste geval doen we nog ons best, meeste-arbeiders van den rechten en schiftenden en oordeelenden God te zijn; in het tweede geval is de boog van den wil tot het mede-arbeiders Gods zijn ontspannen, en zien we passief toe.

De dreun
digen tijd
Het is e
compagnon
veel erger,
ander daan
van belijde

De Heere
Pr

De kerk
geeren in
der classe
gemeenten.
Ook veree
tegenover
leeraar,
betrokken
Grand Rap
nadat hij
gedend, m
noemden
meerde Ke
van 1926 d
wij buiten
niseerden
naam van
ze zijn tot
ook toegen
dat we hee
schrijving
meerde Ke
van ons ge
En nu k
ring zich
cijelen zin
worde? Is
De eerste
zin, ook d
zoo gesteld
kerkengroe
dan zal he
de roeping
spannen, o
deze roepir
gelegd, bei
alhier. En
Gods wil h
of gescheid
om tevens
onze roepir
duidelijk w
testantsche
die gesluge
dak als bro
om te door
en persoo
te vereffen
is dus; wil
En het an
af van het
daar same
lijdenisschr
heel deze
wil zeggen
houdende
grondig di
hoop, dat
lossen, zou
wel gekun
en die gescl
blijken. De
de drie pu
hebben ze
in bijzonde
ze ongerefor
ging komer
de kwestie
in het bijco
twee moge
mogen toe
plaats aan
lijke Geref
in 1924 he
punten te
gaarne doe
schoots gel
lijkheid, d
ongereform
had moge
moeten wo
nerzijds de
rumschoots
te overtuige
hebben en
eenigen. Ge
zij, dat ze
drie punten
op denzelf
mag het. E
dien ik zal
Gelukt h
te komen,
deze same
moelijkhe
in de eerte
ik bedoel
meerde vol
van het tha
nis van 19
nog altijd d
verdeeldhe
A- en B-ke
Ook ons vc
ping is. Zij
worden van
gen. Boven
van Gods
dan is er o
gemaakt. V